

Galicia: vitalidade e proxectos

por Mª Jesús Fernández

O panorama destes últimos meses na LIJ en Galicia e en galego, polo que respecta á produción e edición de novidades, mantén unhas características moi similares ó que vén sendo habitual desde hai uns anos, cun constante incremento na cantidade de títulos editados, un bo nivel medio de calidade, con algúns libros realmente notables, e a evidente tendencia a ir cubrindo eivas na oferta, tanto no que respecta ós distintos grupos de idade dos lectores, como á diversidade de xéneros que se editan.

En termos xerais, e como iremos vendo, seguimos observando o interese dos editores por dirixirse ó público dos mozos maiores de 14 anos e, no outro extremo do abano de idades, tamén se incrementan os libros dirixidos a primeiros lectores. Polo que respecta ós creadores, un repaso ás últimas publicacións permítenos ver que os máis editados son escritores e escritoras que xa teñen un prestixio consolidado, xunto a eles constatamos a volta de veteranos que había tempo que non publicaban e, un dato importante, tamén apareceron nomes novos con moito que achegar, sobre todo e de maneira fundamental no campo da ilustración. Ademais, nestes meses apareceu a primeira revista mensual de banda deseñada para nenos e, xunto ó predominio da narrativa, puidemos contar con títulos interesantes de poesía e teatro. No lado menos positivo do panorama tamén debe falarse da presenza de certos títulos que

posiblemente non xustifican a súa edición, nalgúns deles evidénciase a impericia dos seus autores na construción da trama narrativa, ou ben a pervivencia de discursos non literarios (moralizantes ou didactistas), ou a falta de orixinalidade e a caída reiterada no tópico, cando non a falta de rigor e corrección no uso da linguaxe. Coidamos que a estas alturas, e dada a abundancia da oferta e a normalización do sector, xa non se pode xustificar por parte das editoriais a publicación de títulos de nulo ou moi escaso interese.

Xerais

E, pasando a concretar un pouco máis o exposto, prodúcenos satisfacción comezar esta rápida análise cun comentario sobre a concesión do último Premio Lazarillo á autora Marilar Aleixandre, indicando ademais que é a primeira vez que este prestixioso galardón se outorga a un relato xuvenil. Narradora para nenos, mozos e adultos, poeta, traductora, guionista de cómic, Marilar Aleixandre é unha completa escritora de marcada personalidade e rigoroso

traballo, unha das voces máis singulares e interesantes da actualidade. Na súa produción para nenos podemos observar o interese na renovación das propostas clásicas, retomando e recreando desde un discurso persoal e propio elementos tradicionais dos contos maravillosos como poden ser os propios personaxes e mesmo as estruturas narrativas. Nos relatos dirixidos a mozos é moi notable a creación dos personaxes, rapaces en conflito consigo mesmos e na busca da propia identidade. A novela premiada *A banda sen futuro* (col. Fóra de Xogo, Xerais), participa destas características e preséntanos unha rapaza protagonista cun complexo mundo interior que realiza a súa aprendizaxe sentimental despoñándose con dificultade dunha infancia que xa non lle serve e loitando contra a escapista tendencia a non se amosar para non correr o risco de ser rexeitada e sufrir por iso. Sinceridade nos enfoques, valentía en expoñer temas delicados como a sexualidade ou a morte, respecto e coñecemento do sentir dos adolescentes e, sobre todo, escritura áxil e amena que rexeita os tópicos, son outras das características que valoramos positivamente no relato premiado.

E, continuando coa colección Fóra de Xogo que Xerais dirixe a lectores mozos, queremos salientarlle a estupenda novela de Agustín Fernández Paz, *Aire negro*, coa que o autor volve incidir no xénero de misterio e terror. Trátase dunha trama complexa

XAQUÍN MARÍN FORMOSO, DRAGÓN ROCK, CASALS, 1999.

na súa concepción, coa presenza de dúas voces narrativas en primeira persoa: un primeiro narrador que abre e pecha o relato, moi implicado emocionalmente no que narra, e unha segunda protagonista, personaxe central e desencadeante do conflito, cunha voz que nos chega mediante as páxinas dun diario. Así pois, a historia, situada na actualidade e na que a realidade cotiá é fundamentalmente alterada por poderes extraordinarios que proveñen das zonas máis escuras e que se manifestan tanto nas crenzas ancestrais que pretenden explicalos como no subconsciente colectivo, está presentada desde un buscado subxectivismo que coloca os lectores na tesitura de posicionarse persoalmente e interpretar os excepcionais acontecementos que se narran. Ademais dun interesante argumento e un bo equilibrio na trama, hai que engadir a esmerada linguaxe deste escritor que cada vez depura máis o seu estilo gañando en sinxeleza e eficacia.

Os outros libros de recente aparición nesta colección Fóra de Xogo son o bastante tónico *Unha estrela no vento*, de Leticia Costas; unha historia de aventura e misterio titulada *Salitre*, escrita por Jaureguizar, e o relato *Noitebra*, do sempre eficaz Xavier López Rodríguez, que nesta ocasión volve á primeira persoa narrativa para contarnos un episodio cargado de intensidade. Na obra unha rapaza de clase media acomodada vese, por unha serie de circunstancias, desprovista dos elementos segurizantes do seu cómodo medio. Así é como descobre unha realidade descoñecida, con aspectos ameazadores e tamén con formas de vida alternativas, moi diferentes ás que ela tiña experimentado ata ese momento e que a axudan a ter unha nova visión de si mesma e do seu entorno.

Seguindo con Xerais e referíndonos á colección Merlín pa-

ra nenos e nenas, citaremos en primeiro lugar o último Premio Merlín editado, o libro titulado *A noite das cabras do aire*. Relato clásico de terror sobrenatural escrito por Bieito Iglesias, no que destacamos a calidade da coidada prosa que en ningún momento minusvalora a capacidade lectora dos nenos ós que vai dirixida, e a creación dun ambiente que se vai facendo máis e máis opresivo, cercando ó inocente protagonista ata desembocar nunha explosión de malignidade máis alá da comprensión humana.

Para lectores máis novos, a colección Merlín ofreceunos dous estupendos libros: *A campá da lúa* é un libro de poemas ilustrado por Ánxeles Ferrer e escrito pola veterana Helena Villar Janeiro, que de novo nos reencontra coa fresca voz desta escritora

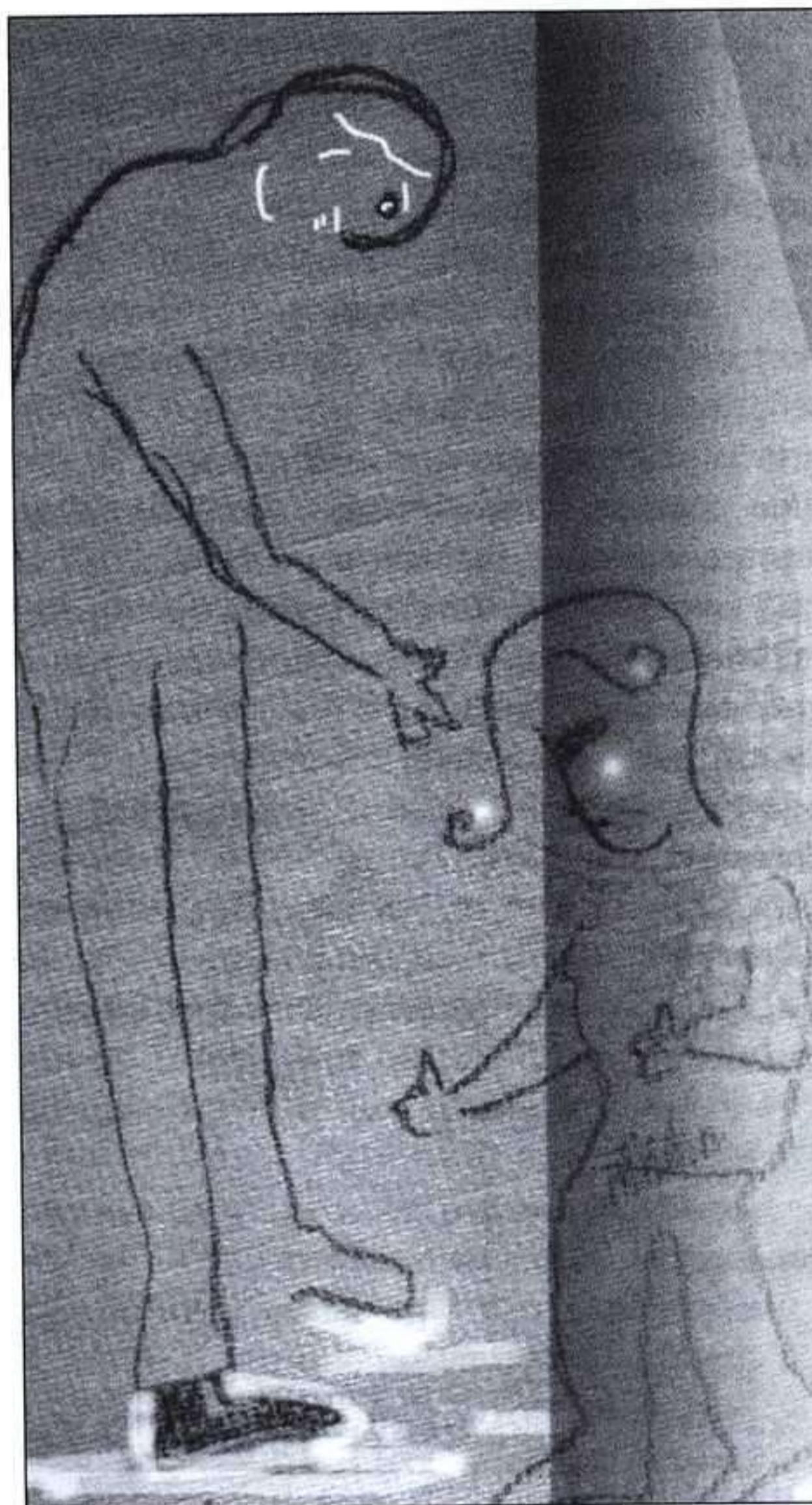
que sabe axuntar lirismo e musicalidade para ofrecer ós pequenos lectores deliciosas composicións cheas de optimismo, tenrura e brillantes imaxes. O outro libro, *A princesiña Socorro, o trobeiro Carolo e o demo dos cornos*, é unha peza teatral para monicreques, gañadora do 11 Concurso de Obras teatrais inéditas do Camiño de Santiago. Escrita en colaboración por Gloria Sánchez e Miguel Vázquez Freire e ilustrada por Xan López Domínguez, tres autores prestixiosos e ben coñecidos que tampouco defraudan nesta ocasión e nos fan gozar cunha trepidante aventura en catro actos que potencia e recrea todas as claves deste xénero tan do gusto dos nenos.

A colección Cabalo Buligán de Xerais continúa na rigorosa liña que lle coñecemos ofrecen-

do versións de contos procedentes da tradición oral popular. Os novos títulos a engadir son *Contos maravillosos III*, *Contos maravillosos IV*, *Contos de maxia I* e *Contos de maxia II*, cada un deles con tres ou catro historias preparadas por Xosé Miranda, Antonio Reigosa e Ramiro Cuba e magnificamente ilustradas por Fino Lorenzo, Rocío Martínez, Sergio Casas e Lázaro Enríquez, respectivamente.

Como novidades recentes da Editorial Xerais cómpre comentar a aparición dunha nova liña fóra de colección, cun esmerado tratamento editorial e destinada a incluír obras que pola súa temática e características non van dirixidas unicamente ó público infantil-xuvenil, senón que poden despertar o interese de lectores de calquera idade. Dous libros teñen aparecido de momento, un é o titulado *Cos pés no aire*, Premio Raíña Lupa da Deputación da Coruña, escrito por Agustín Fernández Paz e fermosamente ilustrado por Miguelanxo Prado, no que se nos conta unha historia que ten como tema a defensa do dereito á diferenza e a potenciación da autoestima. O outro, escrito por Fran Alonso e complementado coas imaxes de Enjamio, titúlase *O brillo dos elefantes*, e amosa unha dura e mal coñecida realidade, a existencia dunha infancia que sofre, en países dominados pola violencia e a inxustiza social, nos que a nenez é curta e azarosa e o porvir completamente incerto.

A outra novidade desta editorial é a saída á luz da revista mensual *Golfinho*, primeira de Galicia dedicada ó xénero da banda deseñada e realizada na súa totalidade por artistas galegos. Os destinatarios son nenos e nenas entre os 8 e os 12 anos e os seus responsables teñen posto de manifesto que o obxectivo fundamental da publicación é o de promover activamente a utilización da lingua galega tanto oral

XESÚS MOURELO, MIMOS E MAIS MIMOS, GALAXIA, 1999.

como por escrito. Nas súas variadas seccións fíxas inclúense historietas diversas, breves contos ilustrados, espazos da natureza, da técnica, da ciencia, páxinas de axenda sobre aspectos de interese, correo dos lectores, fotografía, etc. *Golfiño* conta cun importante equipo de colaboradores, tanto ilustradores como escritores e guionistas e agardamos que sexa ben recibida xa que vén cubrir un baleiro histórico deste tipo de publicacións.

Galaxia

Outra editorial que ten ofrecido interesantes novidades é Galaxia. En primeiro lugar hai que sinalar o cambio de liña da súa veterana colección *Árbore*, que se beneficia notablemente coa nova imaxe e nos ofrece uns libros moi agradables en canto ó seu formato, colorido, tipo de letra e de papel. Pero non é unicamente este cambio formal o que nos interesa, tamén se evidencia unha nova tendencia no que se refire a textos e autores. Para lectores de 6 anos en diante a colección vén de incorporar a voz da polifacética Paula Carballeira, orixinal creadora que, na súa actividade como escritora, nos ofrece deliciosas historias como este *Olo-Iepu-Iepu*, libro de difi-

cil clasificación no que se descontextualizan e recrean libremente catro contos da tradición popular. Son contos con humor dentro doutros contos nos que o auténtico protagonismo o ten a propia actividade narradora, o feito de contar e escoitar historias e o poder evocador e lúdico da palabra, apoiada neste caso con imaxes que suxiren movementos cos que participar nos relatos. Tamén Gloria Sánchez contribúe co seu talento a esta nova liña e faino cunhas pequenas pezas teatrais incluídas baixo o título de *Teatro feroz*, divertidas e persoais versións de contos clásicos. Outra peza teatral nesta colección é *¡Hip-Hip-Hurra!*, escrita por Magdalena de Rojas, quen con elementos clásicos dos contos como reis coroados, princesas casadeiras, príncipes herdeiros..., constrúe unha áxil e pouco convencional obra na que se alteran os roles tradicionais e, ademais das posibilidades de representación, ofrece unha lectura moi entretida. Directamente da tradición popular bebe o libro de Antón Cortizas, *Contos de vento*, no que figuran breves composicións rimadas, coplas, xogos de palabras, ladaiñas, historias absurdas..., algunhas delas foron recollidas directamente do folclore, outras adaptadas a partir dos textos populares

e, finalmente, moitas delas son creación do autor que retoma temas e estruturas; ó atractivo do libro colaboran eficazmente as singulares ilustracións de Pablo Otero «Peixe». Outro veterano para esta nova etapa de *Árbore* é Pepe Carballude. Este escritor, con obra publicada para todos os tramos de idade, dirixese ó público infantil co libro *Mimos e mais mimos* no que trata o coñecido tema dos ciumes entre irmáns, irmás neste caso, e faino con moita sensibilidade e tenrura, desenfadado ton que non oculta o sufrimento e distancian-do os sentimentos negativos mediante o eficaz recurso de personalizalos, presentándoos como inimigos que actúan desde o interior da pequena protagonista.

Ademais desta renovación de *Árbore*, Galaxia vén de sacar unha nova colección infantil co nome de *Sete Mares* na que polo momento levan aparecido varias reedicións, algunhas traducións e tres primeiras edicións en galego orixinal: *A orquestra da fin do mundo*, de Cecilia Monllor, libro cun evidente contido didactista; *O día que Miguel Indurain pasou por Gonderande*, de Carlos Mosteiro, que recolle seis pequenas historias, cinco delas amosan o cotián discorrer das vidas infantís e unha sexta que cambiando de temática presenta

un narrador adulto e introduce o misterio como elemento do relato. Mención especial merecenos o libro de Antonio García Teijeiro, *Palabras envoltas en cancións*, que nesta ocasión escribe inspirado en textos de cancións dos máis importantes solistas e grupos musicais das últimas décadas; glosando versos destes autores, ben coñecidos polos mozos actuais, Antonio escribe composicións propias, poemas e prosa poética, cun alto contido lírico e unha reflexión intimista sobre os propios sentimentos e a percepción do mundo; as logradas ilustracións son obra de Xosé Cobas.

Na colección *Bambán* para primeiros lectores, Galaxia publicou un fermoso libro do que son autores Marilar Aleixandre polo texto e Lázaro Enríquez polas ilustracións, o seu título é *Lapadoiras, Sacauntos e Cocón*. Trata o tema dos medos infantís e a súa superación mediante o coñecemento persoal da pequena protagonista dos «terribles» ogros de tantos relatos e pesadelos. Un texto cheo de encanto e unhas magníficas ilustracións con novas e arriscadas propostas gráficas.

A colección para mozos *Costa Oeste* presentou dous libros novos, un deles, o titulado *A sorte de espertar*, é a primeira novela publicada do seu autor, Xabier Alcalde, que centrándose nas relacións de amizade de dúas mozas adolescentes, mostra dúas maneiras distintas de afrontar os problemas do cambio de idade e introduce no texto abundantes reflexións filosóficas que ralentizan excesivamente o relato e lle dan á voz narradora un notorio protagonismo. O outro libro ó que nos referimos é *Guedellas de seda e liño*, agardada novela da veterana María Victoria Moreno que non volvera publicar para mozos despois da súa celebrada *Anagnórise*. Coa coadunada linguaxe que a caracteriza e

un singular dominio da estrutura narrativa, a autora introdúcenos na intimidade dos personaxes, desenvolvendo a relato en ambientes moi distintos. Por un lado, un mundo de refinamento e nobres sentimentos que se ve alterado pola irrupción dun vello secreto familiar a piques de desvelarse, por outro lado, un mundo duro e un tanto sórdido de seres que caen na marxinalidade ou loitar por saír dela. Unha novela que non defraudará os numerosos seguidores desta escritora que unha vez máis se nos amosa boa coñecedora da alma humana.

Kalandraka

Moi notoria e interesante ten sido nestes últimos meses a actividade da editora pontevedresa Kalandraka. Especializada en álbums de gran formato e luxosa edición ilustrada, deu un paso máis na liña que mantén desde os seus comezos abrindo unha nova e orixinal colección co no-

me de Sondeconto que, ademais do texto e das imaxes, incorpora a música clásica e a palabra coa inclusión dun CD. De momento apareceu o primeiro número, moi fermoso, titulado *A memoria das árbores*, con texto de Xosé Antonio Neira Cruz, estupendas ilustracións de Kiko Dasilva que fixo un traballo esmerado, e música do celebrado compositor galego Marcial del Adalid (A Coruña, 1826-1881). A salientar a integración do elemento musical, con fragmentos moi ben seleccionados, e a alta calidade interpretativa, xa que se contou coa Orquestra Sinfónica de Galicia nunha gravación realizada para a ocasión. Un verdadeiro luxo.

Polo que respecta ás outras coleccións desta editorial, comprácenos ver que se manteñen os obxectivos e o rigor que as venñen caracterizando e que nos permiten gozar de textos e propostas gráficas realmente anovadores. Na colección Demademora, dedicada a textos orixinais, apareceron últimamente os álbums *Cando Martiño tivo ganas*

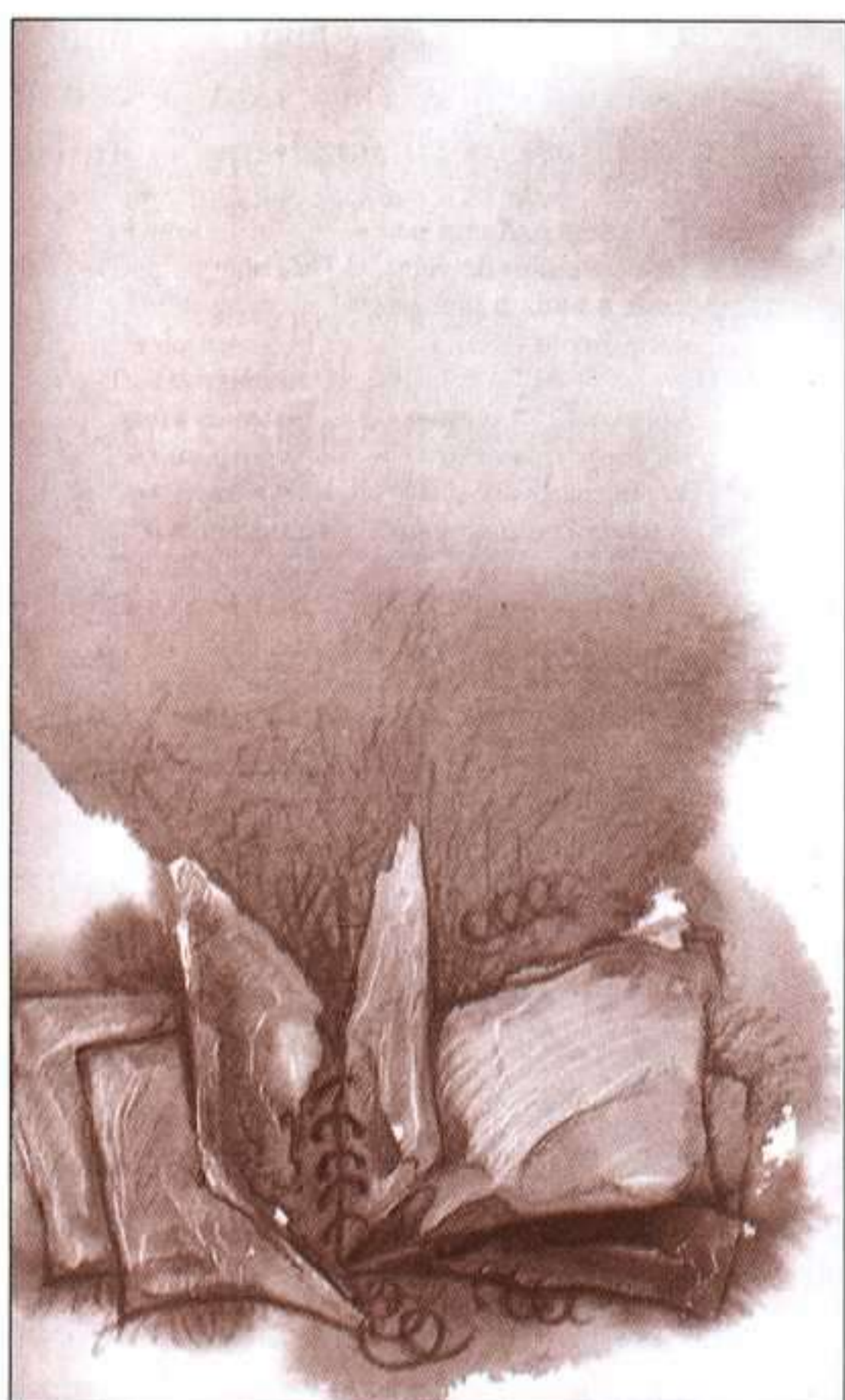
de mexar na noite de reis, con texto de Chema Heras e ilustracións de Kiko Dasilva; *Gato Guille e os monstros*, con texto e ilustracións de Rocío Martínez, e *Ire*, no que as ilustracións de Juan Rivas Fernández acompañan un texto no que Irene Pérez Pintos xoga con rimas e equívocos a propósito dos animais de compañía que desexa ter como mascota a nena protagonista. Na colección Os Contos do Trasnó Comodín, que inclúe adaptacións de contos clásicos e tradicionais, o conxunto da obra publicada chama a atención pola variedade e calidade das propostas plásticas. Os ilustradores e ilustradoras destes contos, algúns xa coñecidos como Enjamio, Noemí López, F.L. Juárez, o citado Kiko Dasilva, outros que están comezando a súa traxectoria, como Juan Rivas Fernández, Belén Padrón, Ana Sande, Helle Thomassen, Alicia Suárez, téñense arriscado con traballos vangardistas, lonxe de estereotipos e edulcoramentos, afastándose tamén dos camiños coñecidos, e ofrecen a nenos e adultos modernas técnicas, concepcións novas que son un deleite para a mirada e unha interesante educación da sensibilidade artística. Dentro da alta calidade media, queremos salientar o traballo realizado por Enjamio para o álbum *O gato con botas* que, á noso xuízo e xunto ó que xa coñecemos do autor, sitúa e este artista na primeira fila dos debuxantes a nivel de todo o Estado.

Everest Galicia

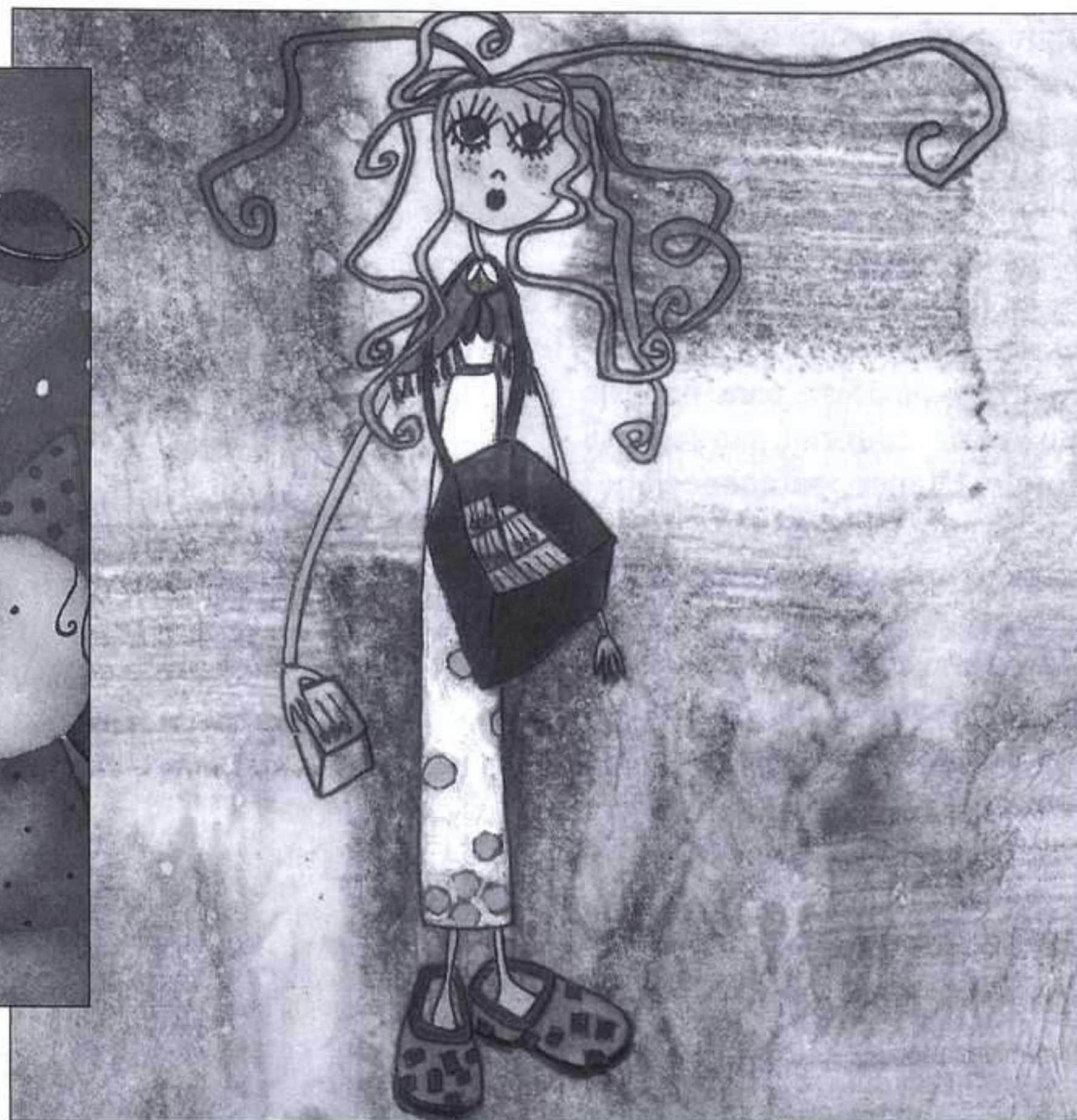
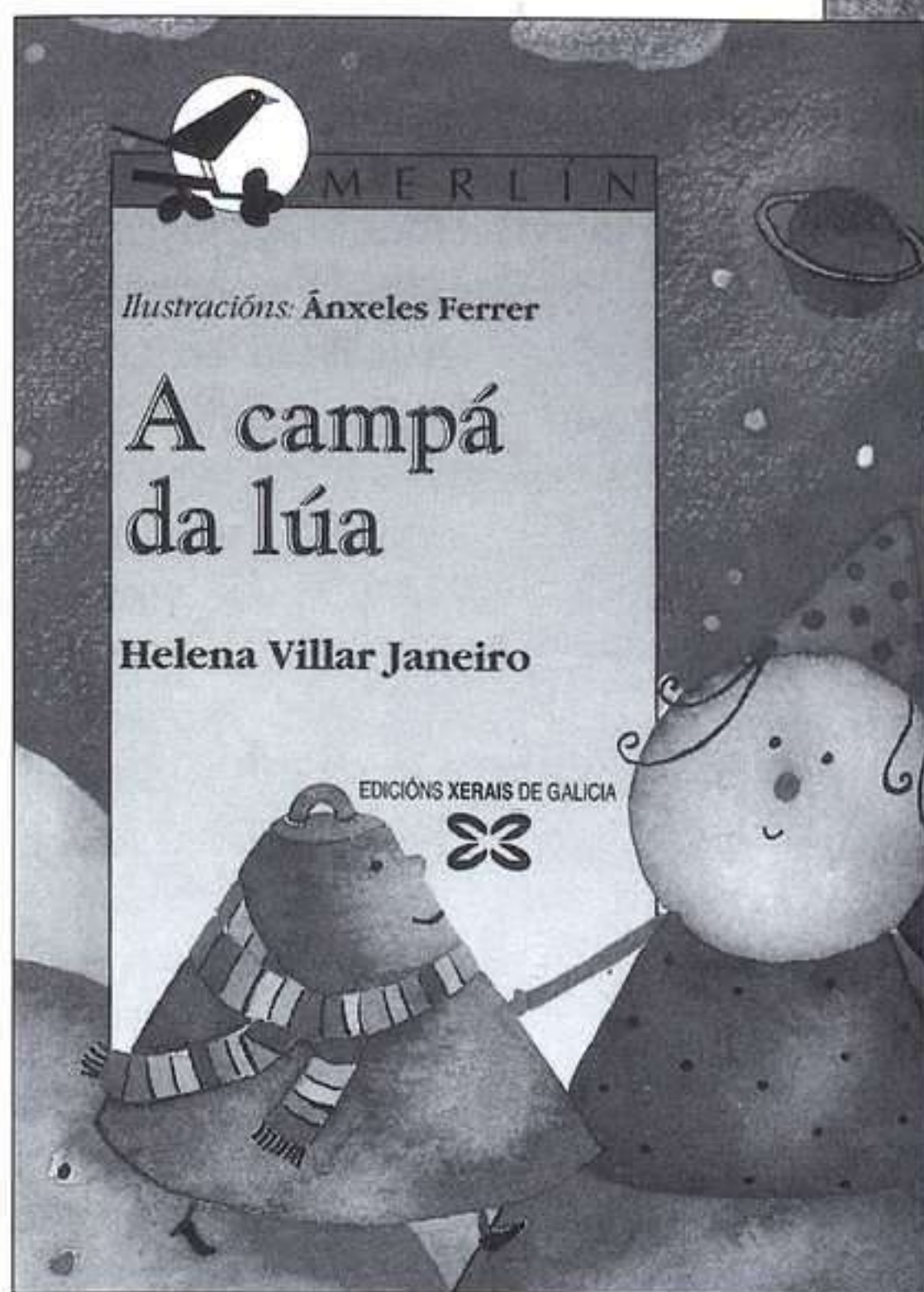
Outra editorial que tamén presentou novidades nos últimos meses foi Everest-Galicia. Concretamente falamos dunha nova liña para primeiros lectores dentro da colección Montaña Encantada. Trátase de libros de gran formato, con breve texto que se inxire nas páxinas ilustra-

das a toda color. A ilustradora M^a Fe Quesada, coa gracia e bo traballo que lle coñecemos, encargouse de pór imaxes ó libro de Maruxa Olavide, *As cinco amigas*, e ó de Pepe Carballude, titulado *Os enredos de Olalla*. Outro texto de Carballude, *Andrea quere ser maior*, permítenos gozar do excelente traballo de Xosé Cobas, que nesta ocasión ensaia con éxito a técnica mixta. Fernando L. Juárez debuxa fermosamente o libro de Toño Suárez *O soño de Ánxela*, e, o último polo de agora desta serie é unha pequena marabilla escrita e ilustrada por Xoán López Domínguez que leva o título de Teodemiro soña con dragóns, onde o autor, que quixo render homenaxe a Antonio Gaudí, desprega a súa mestría e persoalísimo estilo en imaxes cheas de forza e expresividade, que se desbordan en todas direccións.

A serie Paxaros de Conto desta mesma colección, protagonizada por distintas aves, conta entre os seus autores con dous prestixiosos escritores galegos: Fina Casalderrey e Agustín Fernández Paz. O libro de Fina ten a curuxa como protagonista e titúlase *Unha pantasma branca*; nel atopamos varias das claves que singularizan a esta autora, como é a narración en primeira persoa que nos achega á intimidade dos personaxes e que nesta ocasión concede a palabra á propia curuxa para que ela nos fale de si mesma, da súa familia e das circunstancias que propiciaron o seu dramático coñecemento dos homes. Alternando os capítulos, un narrador en terceira persoa cóntanos retrospectivamente o encontro duns nenos coa curuxa, e aquí observamos outras características da autora, como son a plasmación do desexo infantil de converter en aventura calquera descubrimento que depare o cotián e o dominio do rexistro da voz infantil manifestado nos diálogos, así como o contraste entre

XOSÉ COBAS, CADERNO DE FUME, ANAYA, 1999.

BELEN PADRÓN, A VENDEDORA DE MISTOS, KALANDRAKA, 1999.

o inxenuo mundo da infancia e os prexuízos dos adultos. Agustín Fernández Paz tamén cede a voz narradora á súa ave protagonista, unha merla, personaxe central do libro *O soño do merlo branco*, pequena fábula sobre a vida na que a merla nos conta cómo aprende a vivir por si mesma e a sobrevivir evitando os perigos, tamén nos fala da súa descuberta dos humanos e do valor dos soños.

Outros libros que sacou recentemente esta colección son *Piratas na buguina*, escrito e debuxado por Manuel Uhía e, un que ó noso xuízo é dos mellores da temporada, o titulado *Tres voltas ó planeta*, libro de poemas escrito por Ana Mª Fernández e ilustrado por Enjamio. A autora divide as súas composicións en doce apartados nos que as vai agrupando segundo a súa temática: «O mar é fermoso», «Un paseo pola terra», «Cómo é o medo», etc. En todas elas atopamos fondo lirismo, cunha linguaxe de notoria calidade poética na que abundan orixinais metáforas, suxerentes imaxes sensoriais e gran musi-

calidade acadada mediante variadas propostas rítmicas e recursos fonéticos. É, en definitiva, un libro delicioso dirixido ós nenos pero que calquera pode saborear.

Ediciones SM

A Editorial SM viu enriquecidas a súas coleccións cunha boa selección de novos títulos, autores e ilustradores. Para os máis pequenos a colección Os Piratas presenta o relato de Xosé Cermeño, *A miña tía é verde*, ilustrado por Avi, no que se amosa dunha maneira asequible ós primeiros lectores o valor positivo das diferencias. A colección O Barco de Vapor mantén un notable nivel de calidade na súa oferta para os distintos grupos de idade. Na serie branca atopamos obra de dúas prestixiosas autoras: Gloria Sánchez e Fina Casalderrey. *A casa de vidro do señor Clin*, con texto de Sánchez e magníficas ilustracións de Miguel Calatayud, é un claro exem-

plo de cómo calquera tema pode ser presentado ós nenos se se sabe facelo. Neste caso trátase dunha historia de soidade e marginación ás que é levado o protagonista polo rexeitamento dos seus veciños que non poden aturar a alguén que non se axusta ós normas que eles teñen establecido. O libro de Fina Casalderrey, que conta con fermosas ilustracións de Manuel Uhía, titúlase *Pimpín e dona Gata*, e é unha tenra historia protagonizada por dous animais, un paxariño burleiro e unha entrañable gata preñada, na que con humor e delicadez se poñen de manifesto os valores da bondade e da xenerosidade.

Na serie azul atopamos obras de Xoán Babarro, Ana Mª Fernández e Agustín Fernández Paz. Xoán Babarro e Ana M^a colaboran unha vez máis no libro *Os xigantes de nunca acabar* e, tamén nesta ocasión, inspáranse en elementos procedentes da literatura popular como son as reiteracións a partir do número tres: tres xigantes, tres probas, tres contos; a

presencia do heroe que aparece oportunamente para resolver os problemas e que o fai co poder máximo da palabra, e a propia linguaxe rica en rimas e en xogos verbais. *As fadas verdes* é o libro de Fernández Paz, historia de amizade entre unha nena e unha fada, que ten como trasfondo o perigo que supón a perda de sensibilidade ante a natureza e ante a capacidade de fabulación, e aposta pola esperanza de futuro que se encarna nos nenos e nenas actuais.

Para a serie laranxa escribiu Paco Martín *Medio burato*. Hábía tempo que Paco Martín non publicaba un relato longo para mozos e, como sucede con todos os libros do creador de *Ramón Lamote*, espertou un grande interese. En *Medio burato* reencontramos o espléndido uso da linguaxe ó que nos ten afeitados, o seu humor tan peculiar e esa mestura de realidade e fantasía que entronca cunha importante tradición da literatura galega. O libro parte dunha situación «seriamente absurda» como é o feito de que uns rapaces atopan medio burato nunha beirarrúa; as súas investigacións lévanos a descubrir que a outra metade está no obradoiro dun vello zapateiro. A partir de aí comeza unha aventura que os traslada no tempo á Idade Media e lles vai permitir ser protagonistas de feitos máis ou menos heroicos. Queremos salientar as relacións de amizade entre os nenos e os anciáns, representados estes en dous estupendos protagonistas que son o vello zapateiro e a señorita Mimí, quen nos seus anos mozos fora artista de variedades e «tiña percorrido moito mundo», tamén salientaremos os diálogos nos que Paco Martín amosa a súa mestría.

Na mesma serie laranxa apareceu o libro de Fina Casalderrey, *O misterio do cemiterio vello*, no que reencontramos os personaxes de *O misterio dos fi-*

llos e Lúa, libro este polo que a autora recibiu o Premio Nacional de Literatura Infantil no ano 1996. E de novo gozamos co mundo infantil que tan ben sabe retratar. Nesta ocasión David e a súa noiva Branca dedícanse a descubrir pantasma, unhas pantasma que a súa curiosidade e afán de aventuras os levan a crear a partir de indicios que a súa poderosa imaxinación converte en probas irrefutables. Esa capacidade de transformar o cotián en extraordinario e a mestura de seriedade e inxenuidade da linguaxe infantil, xunto co sentido do humor e a tenrura, son características que valoramos na autora e que sempre nos proporcionan unha grata lectura.

Anaya, Sotelo Blanco, Ir Indo y A Nosa Terra

Outra colección que selecciona con rigor os novos títulos que incorpora é Sopa de Libros de Anaya. Nesta temporada apareceron dous libros que manteñen o nivel de calidade que vén sendo norma desde os comezos. Para lectores a partir de 10 anos o libro de Marilar Aleixandre, *O chápiro verde*, con ilustracións de Lázaro Enríquez, é unha historia na que os elementos da tradición literaria dos contos maravillosos lle serven de base á autora para escribir unha moderna aventura construída en torno a unha viaxe a un lugar de fantasía no que a protagonista ten interesantes encontros e vive conflitos que a obrigan a tomar decisións que van influír tanto na solución deses problemas como na súa propia madurez persoal.

Dirixido a lectores a partir dos 8 anos, o outro libro desta colección ó que nos referimos é un estupendo poemario escrito por Antonio García Teijeiro. O seu título é *Caderno de fume* e valoramos nel a calidade da linguaxe poética que en ningún momento

se infantiliza e que considera os pequenos lectores capaces de gozar coas fermosas imaxes e recursos propios da lírica. Moi notables son as sutís ilustracións de Xosé Cobas que participan do mesmo espírito poético dos textos.

Dentro da oferta para nenos e mozos da editorial santiaguesa Sotelo Blanco parécenos moi interesante a colección xuvenil DocexVintedous. Ademais de dirixirse a unha franxa de idade máis avanzada do que vén sendo habitual, estanos permitindo coñecer a obra de novos escritores que supoñen a incorporación de valiosas voces no panorama da actual literatura galega e que, ademais da súa xuventude, teñen en común un notable uso do idioma e a vontade de ofrecer a súa persoal visión da realidade actual. É o caso de Rosa Aneiros que, na súa novela *Eu de maior quero ser*, constrúe un relato coral que ten como protagonistas a un grupo de cinco mozos, tres rapazas e dous rapaces, que comparten piso e vivencias en Compostela no decurso do último ano das súas respectivas carreiras. Este feito, co que para os mozos implica de ruptura e asunción de responsabilidades, é unha das claves da historia. Un bo coñecemento do ambiente que retrata, así como o cambio de rexistro que alterna a linguaxe coloquial dos protagonistas cunha reflexiva voz narradora que indaga no interior de cada un deles, proporcionannos unha amena e interesante lectura.

Outro novo autor que publicou recentemente nesta colección é Xurxo Chapela. A súa novela *Con Aroa, o último verán* está tamén protagonizada por un grupo de universitarios que pasan despreocupadamente as vacacións de verán. Neste caso o peso do relato céntrase na figura do seu protagonista e narrador, complexo personaxe, intelixente e irónico, cun ego altamente de-

IRENE FRA, OS XIGANTES DE NUNCA ACABAR, SM, 1999.

senvolvido que non acepta as frustracións e que pasa da autoconmiseración á agresividade. Definido fundamentalmente pola linguaxe que emprega, brillante e corrosiva, bastante irreverente, este personaxe esperta nos lectores encontrados sentimentos que nunca caen na indiferencia. Coa súa premeditada ausencia de sentimentalismo e transcendencia, pareceunos un relato certamente orixinal dentro do actual panorama da literatura xuvenil.

Esta mesma editorial na súa colección infantil e xuvenil sacou un libro para pequenos, de Agustín Fdez. Paz, titulado *A nu-*

be de cores; outro de María Canosa Blanco, que ten por título *A espreita na penumbra*, e un novo relato de Ánxela Gracián, *As bolboretas douradas*, no que a autora volve a presentarnos un mundo de fantasía protagonizado por animais e seres fabulosos e no que a prosa alterna con numerosas composicións poéticas.

A editorial viguesa Ir Indo ofreceunos cinco novos títulos nas súas coleccións para nenos. Na colección O Elefante Contacontos atopamos unha pequena peza teatral escrita por An Alfaya que se titula *Bua-Bua-Requetebua* e que sitúa a súa desenfreada acción no interior do corpo

humano, tendo como personaxes a distintos órganos dos aparellos dixestivo e reproductor. O último relato de Xosé Antonio Perozo, *Papá Ogro*, é unha fábula para os pequenos lectores sobre os perigos e nefastas consecuencias que supón o exercicio do poder absoluto. Tamén nesta colección apareceu o libro de Fina Casalderrey, *Bicos de prata*, encantadora historia narrada desde a subxectividade da pequena protagonista que sente como a súa vida familiar se ve alterada pola chegada dun irmanciño. Na cabeceira de Rita mestúranse a realidade e as fantasías e especula coa idea de vender ó pequeno Marcos para que as cousas volvan ser como eran antes da súa chegada. Entre o que realmente sucede e o que a nena fantasea e conta coa súa deliciosa linguaxe, transcorre esta breve e tenra historia.

Para prelectores e primeiros lectores a colección O Parrulo sacou outros dous títulos, *Adiviñas de papel*, conxunto de adiviñas escritas por Sabela Álvarez Núñez con ilustracións de Ana Isabel Rei Lamas e *O calcetín amarelo*, de Mª Dolores Rial, bonita historia que utilizando variadas fórmulas expresivas, como as reiteracións e os xogos fonéticos, vai amosando as distintas posibilidades de transformación que ofrece un sinxelo e vulgar calcetín esquecido no fondo dun costureiro. O expresivo texto, moi ben apoiado coas ilustracións de Ramón Trigo, pode resultar suxeridor para os pequenos lectores a quen se estimula para seguir xogando a imaxinar novos destinos para o polivalente calcetín.

Edebé-Rodeira, Edicións do Castro, Casals y Edelvives

Tamén ós prelectores e primeiros lectores dirixe as súas coleccións infantís a Editorial

A Cosa Terra, que continúa amosando o seu interese pola tradición oral coa aparición de sete novos títulos da colección Contos Populares, todos eles a cargo do Colectivo Crisol, encargados da selección e adaptación dos textos, e con ilustracións de Joseph Send e Pepe Carreiro, son libros de agradable formato, tapa dura e profusamente ilustrados.

O devandito Pepe Carreiro compón texto e ilustracións para a serie Os Bolechas. Son estes personaxes cinco nenos irmáns e un can que protagonizan pequenas historias nas que se recollen situacións cotiás: xogar ás agachadas, ir ó cine, lavar o can... Polo momento levan saído seis destes libros.

Outras editoriais que tamén teñen publicado literatura infantil e/ou xuvenil nestes meses e en galego orixinal foron as seguintes: Edebé-Rodeira, un relato para mozos a cargo de Lola Gándara, titulado *Alexandra*. Novela «de instituto» que articula a súa trama en torno a un personaxe, Alexandra, unha moza que non intervén directamente no desenvolvemento da acción que a súa misteriosa desaparición pon en marcha, pero que é un referente constante para todos os protagonistas, que na busca de explicacións atopan unha historia paralela de amor e morte que segue exercendo a súa influencia desde o pasado.

Edicións do Castro engadiu á súa colección Narrativa para Nenos o último libro da veterana Dora Vázquez, unha escritora que xunto coa súa irmá Pura é considerada pioneira da literatura infantil galega. O libro que agora se publica titúlase *O troleiro e outros contos*, e é un conxunto de relatos que volven sobre as características da obra desta escritora: fantasía, preocupación pola plasmación de valores morais e afán exemplarizante.

Dous son os últimos libros da

colección O Trolebús da Editorial Casals: *Dragón Rock*, escrito e ilustrado por Xaquín Marín, que dá vida a un pequeno dragón nada heroico, que foxe dos seus por non poder estar á altura das expectativas que esperta a súa chegada ó mundo e acaba conseguindo a fama convertido nunha estrela do rock; e *As bruxas esdrúxulas*, de Ana Mª Fernández, divertida historia escrita con gracia e moi ben ilustrada por Manuel Uhía, protagonizada por unha anciá que decide apuntarse a un curso de bruxería por correspondencia. As bruxas esdrúxulas que dan título ó libro son as tres malvadas profesoras que a visitan, cada unha delas máis horrorosa e estrambótica; tamén hai un robot que entende as cousas á súa maneira e unha nena que actúa como valiosa cómplice da anciá.

E xa para rematar este repaso necesariamente apresurado das novidades nas distintas editoriais, citaremos o libro publicado na colección Ala Delta de Edelvives. O seu título é *Bonifacio foi a palacio*, o autor Daniel Ameixeiro, e conta con ilustracións de Xosé Cobas. Trátase, unha vez máis, do libro máxico que chega por intervención de misterioso personaxe e do que o lector pasa a ser protagonista a medida que o vai lendo. Nesta ocasión é un pai que desexa agasallar á súa filla con motivo do aniversario desta, ofrecéndolle un relato dos que a nena máis estima, que son os de princesas e palacios. Así é como Bonifacio, o pai, protagoniza as aventuras que le e está a piques de perderse para sempre no mundo da fábula do que é rescatado gracias ó amor que sente pola súa familia.

Edicións institucionais

Varios foron tamén os libros publicados por institucións dos que mencionaremos algúns, co-

mo os que continúan a colección A Maxia das Palabras, da que é responsable a Dirección Xeral de Política Lingüística e que vén de incorporar a autores como Antonio García Teijeiro, Xoán Babarro e Ana Mª Fernández, Bernardino Graña e Gloria Sánchez e ilustradores como Xosé Cobas, Ánxeles Ferrer, M^a Fe Quesada e Xan López Domínguez.

O Concello de Pontevedra encargou a Fina Casalderrey a escritura dunha fábula sobre a historia da cidade e de aí xurdiu o libro *A filla das ondas*, onde unha serea é a fantástica guía que conduce a mirada dun neno pola fermosa cidade do Lérez. Co patrocinio da Consellería de Educación, Renfe e Caixa Galicia, realizouse a edición dun novo cómic da serie Un Misterio para Simón, da que son responsables Fausto polos debuxos e Méndez e Malvar polo guión. As recentes aventuras teñen por título *A maldición dos Velasco* e de novo nos presentan a moza investigadora Simón Martel e o detective Sam Espada resolviendo un complicado caso que os leva a unha mansión na vila portuguesa de Sintra onde se vai celebrar un concurso de relatos de misterio para novos escritores. Ademais destes dous personaxes outros especialistas colaboran no esclarecemento do caso, como son o visionario norteamericano Edgardo Alén Pose e o racionalista británico Servo Holmes. Entre todos, e coa inestimable axuda das pantasma que habitan a mansión, atopan o final dunha historia que comenza vinte anos atrás.

O panorama do ata aquí exposto pode dar unha idea aproximada da vitalidade e dinamismo dun sector como é o da literatura infantil en lingua galega, que ten chegado a se converter nunha das máis vigorosas manifestacións culturais de Galicia no momento presente. ■